

Nübüvvet

Vahiy, Akıl ve Otorite

Editör

Ahmet ERKAN

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1945

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Eskiyesi

Yayın No | Publication Number: 426

Kitap Adı : Nübüvvet

Alt Başlık : Vahiy, Akıl ve Otorite

Book Title : Prophethood

Subtitle : Revelation, Intellect, and Authority

ISBN : 978-625-8596-40-3

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786258596403

Editör | Editor: Ahmet Erkan | orcid.org/0000-0003-2134-8500

Kurum | Institution: Ankara Üniversitesi

ROR ID: ror.org/01wntqw50

Yayın Türü: Kitap | Publication Type: Book - Editorial

Yayın Dili: Türkçe | Language: Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 111 (x+101)

Yayın Tarihi | Publication Date: Haziran | June 2026

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRHT - İslam felsefesi | Islamic philosophy

BISAC: PHI038000 - Felsefe / Dinî | Philosophy / Religious

THEMA: QRMF - İslam teolojisi | Islamic theology

LC Classification: BP170 - İslam'da peygamberlik ve nübüvvet | Prophethood in Islam

DEWEY: 297.246 - Nübüvvet ve peygamberlik | Prophethood in Islam

WoS Category: Din | Religion

WoS Citation Topics Meso: 6.256 - Din | Religion

WoS Citation Topics Micro: 6.256.1835 - İslam Teolojisi ve Kelâm | Islamic Theology and

Kalam

Scopus Subject Areas: 1212 - Din Çalışmaları | Religious Studies

Atf Bilgisi | Cite as: Erkan, Ahmet (ed.). *Nübüvvet: Vahiy, Akıl ve Otorite*. FCR Yayın Ltd.-Eskiyesi, 2026.

© Tüm hakları saklıdır | All rights reserved: FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050
Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60
www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Nübüvvet

Vahiy, Akıl ve Otorite

Editör

Ahmet ERKAN

Yazarlar

Fetiye BAKI YÜCEL

Hasan YÜCEL

Tuğba ÖZOĞLU

Ahmet ERKAN

Yasin MERAL

Ankara 2026

Editör Hakkında | About the Editor

Ahmet ERKAN

1986 yılında Rize’de doğdu. 2009 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde lisans öğrenimini tamamladı. 2012 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisansını, 2023 yılında doktorasını tamamladı. Doktora çalışması *İbn Sina’da Nefs ve Ölümsüzlük* adı ile yayımlanmıştır. Halen Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Din Felsefesi anabilim dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

He was born in Rize in 1986. He completed his undergraduate education at the Faculty of Theology, Marmara University, in 2009. He received his master’s degree from the Institute of Social Sciences at Ankara University in 2012 and completed his PhD there in 2023. His doctoral dissertation was published under the title *İbn Sina’da Nefs ve Ölümsüzlük*. He is currently working as a research assistant in the Department of Philosophy of Religion at the Faculty of Divinity, Ankara University.

Kitap Hakkında

Nübüvvet

Vahiy, Akıl ve Otorite

Bu kitap, nübüvvet meselesini farklı ilmi gelenekler ve düşünce biçimleri üzerinden ele alan disiplinler arası bir çalışmadır. Kitap, nübüvveti yalnızca peygamberlik kurumunu açıklayan dar bir kavram olarak değil; vahiy, akıl, bilgi, dinî otorite, hukuk ve toplum düzeniyle ilişkili çok katmanlı bir mesele olarak değerlendirmektedir. İlk bölüm, Kur'an'da nübüvvet kavramını filolojik ve semantik açıdan incelemekte; nebî, resûl, vahiy, kitap, hikmet, hidayet, tebliğ ve rahmet gibi kavramlar arasındaki anlam ilişkilerini ortaya koymaktadır. Böylece nübüvvetin Kur'an'daki kavramsal zemini belirginleştirilmektedir. İkinci bölüm, kelâm geleneğinde nübüvvetin gerekliliği ve Hz. Muhammed'in peygamberliğinin ispatı meselesine odaklanmaktadır. Bu çerçevede Mu'tezile, Mâturîdîlik ve Eş'arîlik gibi kelâm ekollerinin yaklaşımları ile Kur'an'ın i'câzı, Hz. Peygamber'in şahsiyeti ve önceki kutsal metinlerdeki müjdeler gibi deliller ele alınmaktadır. Üçüncü bölüm, Fârâbî ve İbn Sînâ'da nübüvvet teorisini metafizik, epistemolojik, dilsel ve toplumsal-siyasal katmanlarıyla değerlendirmektedir. Vahyin Faal Akıl, aklın yetkinleşmesi, mütehayyile gücü, temsil, din dili ve erdemli toplum düzeniyle ilişkisi felsefî açıdan tartışılmaktadır. Son bölüm ise meseleyi İbn Meymûn üzerinden Yahudi düşüncesi bağlamına taşımakta; peygamber ile haham arasındaki otorite ilişkisini incelemektedir. Bu yönüyle kitap, nübüvveti vahiy, akıl ve otorite ekseninde geniş bir düşünce tarihi perspektifiyle ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nübüvvet; Vahiy; Akıl; Kelâm; Faal Akıl; Mütehayyile; Haham; Nebi; Resul; Hidayet.

About the Book

Prophethood

Revelation, Intellect, and Authority

This book is an interdisciplinary volume that examines the question of prophethood through different scholarly traditions and modes of thought. The book treats prophethood not merely as a narrow theological institution, but as a multilayered issue closely connected with revelation, reason, knowledge, religious authority, law, and social order. The first chapter investigates the concept of prophethood in the Qur'an from a philological and semantic perspective. It analyzes the semantic relations between such key terms as nabī, rasūl, revelation, scripture, wisdom, guidance, proclamation, and mercy, thereby clarifying the Qur'anic conceptual framework of prophethood. The second chapter focuses on the necessity of prophethood in the kalām tradition and on the proofs offered for the prophethood of Muhammad. In this context, it discusses the approaches of major theological schools such as the Mu'tazila, Māturīdism, and Ash'arism, together with arguments based on the inimitability of the Qur'an, the Prophet's moral character, and earlier scriptural annunciations. The third chapter examines the theory of prophethood in al-Fārābī and Avicenna through its metaphysical, epistemological, linguistic, and socio-political dimensions. It explores the relation of revelation to the Active Intellect, the perfection of the human intellect, the imaginative faculty, symbolic representation, religious language, and the virtuous social order. The final chapter extends the discussion to Jewish thought through Maimonides and investigates the relationship between prophetic authority and rabbinic authority. In this respect, the volume offers a broad intellectual-historical perspective on prophethood as a problem situated at the intersection of revelation, reason, and authority.

Keywords: Prophethood; Revelation; Intellect; Kalām; Active Intellect; Imaginative Faculty; Rabbi; Nabī; Rasūl; Guidance.

ÖN SÖZ

Nübüvvet, dinî düşüncenin en temel meselelerinden biridir. Vahyin kaynağı, peygamberin konumu, ilahî bilginin insanla ilişkisi ve dinî otoritenin mahiyeti gibi birçok temel sorun, nübüvvet meselesi etrafında şekillenmiştir. Bu nedenle nübüvvet yalnızca peygamberlik kurumunu açıklayan dar bir başlık değil; vahiy, akıl, bilgi, otorite, hukuk ve toplum düzeni gibi alanlarla doğrudan ilişkili çok boyutlu bir tartışma alanıdır.

Elinizdeki kitap, *Nübüvvet: Vahiy, Akıl ve Otorite* başlığı altında bu çok boyutlu alanı farklı ilmi gelenekler ve düşünce biçimleri üzerinden ele almayı amaçlamaktadır. Kitabın ilk çalışması, Kur'an'da nübüvvet kavramını filolojik ve semantik açıdan inceleyerek nebî, resûl, vahiy, kitap, hikmet ve hidayet gibi kavramlar arasındaki anlam ilişkilerine odaklanmaktadır. Böylece nübüvvetin Kur'an'daki kavramsal zemini ortaya konulmaktadır.

İkinci çalışma, kelâm geleneğinde nübüvvetin gerekliliği ve Hz. Muhammed'in peygamberliğinin ispatı meselesini ele almaktadır. Bu bölümde Mu'tezile, Mâturîdîlik ve Eş'arîlik gibi kelâm ekollerinin nübüvveti hangi ilkeler üzerinden temellendirdikleri; ayrıca Kur'an'ın i'câzı, Hz. Peygamber'in şahsiyeti ve önceki kutsal metinlerdeki müjdeler gibi deliller incelenmektedir.

Üçüncü çalışma, Fârâbî ve İbn Sînâ'da nübüvvet teorisini metafizik, epistemolojik, dilsel ve toplumsal-siyasal katmanlarıyla değerlendirmektedir. Bu çerçevede vahyin Faal Akıl, insan aklının yetkinleşmesi, mütehayyile gücü, temsil ve erdemli toplum düzeniyle ilişkisi felsefî bir bakış açısından tartışılmaktadır.

Dördüncü çalışma ise meseleyi İbn Meymûn üzerinden Yahudi düşüncesi bağlamına taşımakta ve peygamber ile haham arasındaki otorite ilişkisini Yahudi hukuku açısından incele-

mektedir. Böylece kitap, nübüvvet meselesini yalnızca İslâm düşüncesi içinde değil, dinî otorite ve yorum geleneği bakımından daha geniş bir çerçevede ele almaktadır.

Bu çalışma, nübüvvet konusunu farklı disiplinlerin imkânlarıyla yeniden düşünmeye mütevazı bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Kitabın, vahiy, akıl ve otorite ilişkisini anlamak isteyen araştırmacılar ve okuyucular için faydalı olmasını temenni ederiz.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

vii

Kur'an'da Nübüvvet: Filolojik ve Semantik Bir İnceleme	1
<i>Fetiye BAKI YÜCEL - Hasan YÜCEL</i>	
Giriş	1
1. Nübüvvet Kavramının Etimolojik ve Filolojik Temelleri	4
1.1. Nebî Kelimesinin نبأ Köküyle İlişkisi	4
1.2. Nebî Kelimesinin نبو Köküyle İlişkisi	5
Değerlendirme	7
2. Kur'an'da Nebî Kavramının Kullanım Alanları	8
2.1. Nebî Kavramının Tekil Kullanımları	8
2.2. Nebî Kavramının Çoğul Formlarının (Enbiyâ ve Nebiyyîn) Kullanımı	10
2.3. Nebî Kavramının Anlam Alanı	11
3. Kur'an'da Nebî ve Resûl İlişkisi: Kavramsal ve Semantik Bir İnceleme	11
3.1. Resûl Kavramının Etimolojik Temelleri	12
3.2. Kur'an'da Nebî ve Resûlün Birlikte Kullanılması	12
3.3. Klasik Literatürde Nebî-Resûl Ayrımı	13
3.4. Nebî ve Resûl Kavramlarının Semantik Merkezleri	13
3.5. Nebîden Resûle: Bir Statü Mü, Bir Fonksiyon Mu?	14
4. Kur'an'da Nübüvvet Kavramının Semantik Ağı	16
4.1. Nübüvvet ve Vahiy	17
4.2. Nübüvvet ve Kitap İlişkisi	17
4.3. Nübüvvet ve Hikmet İlişkisi	18
4.4. Nübüvvet ve Tebliğ, İnzâr-Tebşîr	19
4.5. Nübüvvet ve Seçilmişlik	19
4.6. Nübüvvet ve Rahmet	21
Değerlendirme	21
Sonuç	22
Kaynakça ve İleri Okuma Kaynakları	25

Kelâm'da Nübüvvet ve Hz. Muhammed'in Peygamberliğinin İspatına Dair İnceleme / Tuğba ÖZOĞLU	29
Giriş	29
1. Kelam Geleneğinde Nübüvvetin Gerekliliği	30
1.1. Mu'tezile'ye Göre Nübüvvet ve Nübüvvetin Gerekliliği	30
1.2. Mâturidîliğe Göre Nübüvvetin Gerekliliği	32
1.3. Eş'arilere Göre Nübüvvet	35
2. Hz. Muhammed'in Peygamberliğinin İspatına Dair Deliller	37
2.1. Kur'an'ın İ'câzı Delili	37
2.2. Hz. Peygamber'in Şahsiyeti ve Ahlâkı	41
2.3. Önceki Kutsal Kitaplardaki Müjdeler	41
Sonuç	42
Kaynakça	44
 Fârâbî ve İbn Sînâ'da Nübüvvet Teorisi: Metafizikten Siyasete Vahyin Katmanları / Ahmet ERKAN	47
1. Vahyin Metafizik Zemini: Sudûr Hiyerarşisi ve Faal Akıl	50
2. Vahyin Epistemolojik Katmanı: Aklın Yetkinleşmesi, Hads ve Kutsî Akıl	53
3. Vahyin Dilsel Katmanı: Mütelaya, Temsil ve Din Dili	57
4. Vahyin Toplumsal-Siyasal Katmanı: Mille, Yasa ve Mutluluk	61
Sonuç	66
Kaynakça	67
 Peygamber mi Üstün Haham mı? İbn Meymun'a Göre Yahudi Hukukunda Peygamberin ve Hahamın Konumu / Yasin MERAL	71
1. İbn Meymun'un Peygamberlik Teorisi	72
2. Hz. Musa'nın Peygamberliği	75
3. Hahamların Otoritesi: Tora, Göklerde Değil ki!	80
4. Peygamber mi Üstün Haham mı?	89
Sonuç	95
Kaynakça	96
 DİZİN	99